

Список літератури:

1. ГОСТ 7208-93. Вина виноградные и виноматериалы виноградные обработанные. Общие технические условия: Сб. ГОСТов. — М.: ИПК Издво стандартов, 2003.
2. Горюшкіна Т.Б. Виноградні вина. Хімічний склад та методи визначення / Т.Б. Горюшкіна, С.В. Дзядевич // Біотехнологія. — Т. 1. — №2. — 2008. — С.24-38.
3. ДСТУ 4806:2007 Вина. Загальні технічні умови. Чинний від 01.01.2009 р. — Київ: Держстандарт України, 2008. — 15 с.

УДК 637.12.05:636.237.1

ВИКОРИСТАННЯ ПІВДЕННОЇ М'ЯСНОЇ ХУДОБИ У СПЕЦІАЛІЗОВАНОМУ М'ЯСНОМУ СКОТАРСТВІ

Панкєєв С. П. - к. с.-г. наук, доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Постановка проблеми. У світовій економіці м'ясне скотарство — одна з базових галузей аграрного виробництва, яка забезпечує в продовольчому балансі найбільш повноцінні продукти. Хімічний склад яловичини сприяє нормалізації процесів травлення і зумовлює кращу засвоюваність інших продуктів. Яловичина має високий вміст заліза, що забезпечує нормалізацію процесів кровотворення і гальмування утворення холестерину. За даними японських фізіологів яловичина має антиканцерогенні властивості і захищає організм від злоякісних новоутворень. Ось чому найбільш розвинуті економічно країни виробляють і споживають великі обсяги цієї продукції. Світовими країнами-лідерами з виробництва та споживання яловичини на людину в рік є: за виробництвом — Нова Зеландія (185 кг), Ірландія (144,5 кг),

Австралія (105,1 кг), Аргентина (58,8 кг), Канада (46,3 кг); в Європі, крім Ірландії, - Франція, Бельгія, Данія (по 27,1 кг), Австрія (39,2 кг), Нідерланди (23,6 кг), Білорусь (22,5 кг); за споживанням яловичини на людину – Аргентина (62,3 кг), США (43,2 кг), Австралія (39,2 кг), Бразилія (36,6 кг), Канада (32,8 кг). Країни-лідери з виробництва яловичини є основними донорами світових ринків м'яса. В них зконцентровано основне поголів'я м'ясної худоби – близько 80% [3, с.140-300].

Мета досліджень. Степова зона України – це найбільша екологічна зона держави за площею та чисельністю населення. Тут розміщені найбільші промислові підприємства, які формують економічний потенціал держави. Тому проблема виробництва продуктів харчування, і особливо м'яса, тут надзвичайно актуальна.

Для її реалізації в зоні є об'єктивні умови, і найголовніше, створені генотипи м'ясної худоби, які за рівнем продуктивності не поступаються кращим породам м'ясної худоби світової селекції, а за пристосованістю до екологічних умов зони та стійкістю до захворювань значно перевищують їх. Розведення худоби південної м'ясної породи за державної підтримки забезпечить виробництво високоякісної яловичини та створить базу імпортозамінюючих генетичних ресурсів (племінні бугаї, телиці, сперма, ембріони).

При реалізації цієї програми особливо важливого значення набуває вибір порід і здатність тварин адаптуватися до місцевих умов. Система створення поголів'я для органічного виробництва повинна бути націлена на повне виконання виробничих циклів органічними методами. Це сприятиме збільшенню генофонду тварин для органічного виробництва, покращанню рівня самозабезпечення та розвитку даного сектору виробництва [63].

Розведення південної м'ясної породи та її внутрішньопородних селекційних формувань для організації галузі м'ясного скотарства, а

також використання генофонду породи для створення високопродуктивних стад гібридної м'ясної худоби довели високу господарську, біологічну та економічну ефективність селекційних досягнень [2, с.140-160].

Матеріали та методи досліджень. Використання генотипів південної м'ясної породи – реальний шлях до створення галузі м'ясного скотарства на засадах органічного агровиробництва, виробництва екологічно чистої продукції, інтеграції України в міжнародний ринок органічних сільськогосподарських продуктів.

Однією з основних проблем сучасності є пошук шляхів і методів збільшення виробництва продуктів харчування. Це зумовлено тим, що за останнє століття чисельність населення зростає в 4 рази, а середньорічне збільшення виробництва продуктів харчування не перевищує 1%. Приріст продуктів землеробства і тваринництва значно нижчий від приросту населення, що спричиняє значний дефіцит цих продуктів і недоїдання близько двох третин світової чисельності людей.

Але створені породи виведені для конкретних ґрунтово-кліматичних умов: Лісостепу, Полісся, Центрального регіону України, які характеризуються помірним кліматом та сталою кормовою базою з розвинутим пасовищним господарством.

Степова зона України характеризується різко континентальним кліматом, високою розораністю земель та специфічними умовами кормовиробництва, тому жодна імпортна та вітчизняна породи м'ясної худоби не можуть реалізувати свій генетичний потенціал в екстремальних умовах зони.

У зв'язку з цим з 1956 року в інституті «Асканія-Нова» почалася цілеспрямована робота щодо створення спеціалізованої м'ясної породи великої рогатої худоби для степової зони України, яка завершена в 2008 році і 22-27 вересня апробована Державною експертною комісією, а 16

грудня 2008 р. затверджена науково-технічною Радою Мінагрополітики України як нове селекційне досягнення в галузі тваринництва (Наказ Мінагрополітики України та УААН №26/03 від 16 січня 2009 р. «Про затвердження південної м'ясної породи великої рогатої худоби та її внутрішньопородних селекційних формувань») [46, С.52-84].

Південна м'ясна порода апробована з двома внутрішньопородними типами таврійським та причорноморським, 6 заводськими лініями Ідеала 133, Саніла 8, Сигнала 475, Асканійця 9150, Комета 8072, Жемчуга 301 та 39 заводськими родинами: Шрами 1390, Чуйки 1418, Черешні 2115, Факти 1286, Синички 106, Роси 348, Ромашки 1118, Резеди 318, Луни 158, Ліани 24, Куропатки 80, Колони 2105, Картонки 1176, Загубки 1366, Елли 1398, Динарьки 1166, Даурії 560, Глоби 583, Вудки 1304, Верховної 680, Брюнетки 208, Бестони 194, Бенци 1632, Барфи 1430, Аврори 45, Тайги 67, Сойки 1620, Жоржини 142, Ідилії 87, Зірки 195, Ками 536, Арії 268, Вишні 843, Магнолії 8401, Ждани 260, Бистрої 0301, Венеції 324, Діани 147, Канни 54.

Результати досліджень та їх обговорення. Теоретичною передумовою створення південної м'ясної породи було отримання високопродуктивних тварин на основі аборигенної червоної степової породи та світового генофонду м'ясних порід, які поєднували б в генотипі кращі якості: пристосованість до жорстких кліматичних умов зони, високу продуктивність та відтворювальну здатність, стійкість до захворювань, ефективне використання грубих кормів та пасовищ, стали передачу господарсько-корисних ознак нащадкам. Успіх породотворного процесу залежить від правильного вибору вихідних порід, повноцінної годівлі та сприятливих умов утримання тварин. Це важливо як для кращої генетичної диференціації вихідних порід в конкретних умовах, так і для управління розвитком бажаних ознак у потомків створюваної породи. Оригінальність та специфічність породи проявляється перш за все в

екстер'єрі тварин, який характеризується міцною конституцією, успадкованою від зебу. Тварини мають тонку, щільну шкіру, добре виражені статі тіла, міцні кінцівки та ратиці [1, с.45-51].

При виведенні південної м'ясної породи і таврійського типу було визначено бажаний тип, який відповідав наступним вимогам:

- умовні «частки» спадковості вихідних порід зебу та санта-гертруда в генотипі тварин становлять 75-90%, решта 10-25% - «частки» спадковості червоної степової та шортгорнської порід, тобто за генотипом південна м'ясна порода і таврійський тип – це тип зебувидної худоби;

- легкість отелень, відтворна здатність – 85-92%;

- жива маса бугаїв-плідників – 960-1000 кг, повновікових корів – 500-550 кг, бугайців у 18 міс. віці – 550-580 кг, теличок – 400-420 кг;

- забійний вихід у бугайців 18 міс. віку – 60-62%, вміст кісток в туші 16-17%, індекс м'ясності 4,3-4,5;

- витрати кормів на 1 кг приросту живої маси 6,7-7,2 к.од.;

- здатність тварин споживати велику кількість грубих, соковитих та зелених кормів за мінімальних витрат концентрованих кормів (18-20%), ефективно використовувати пасовища;

- добра пристосованість до кліматичних умов зони: здатність переносити високі (+40оС і вище) та низькі (до -30оС) температури;

- стійкість до захворювань, які наносять найбільші збитки скотарству (туберкульоз, бруцельоз, лейкоз, кровопаразитарних захворювань), а також стійкість молодняка до шлунково-кишкових та легеневих захворювань;

- тварини повинні мати міцну конституцію, добре розвинуті м'ясні форми, особливо задньої третини тулубу, не мати недоліків будови тіла (екстер'єру).

За показниками продуктивності тварини південної м'ясної породи перевищують показники цільового стандарту і класів еліта-рекорд та еліта бонітувальних стандартів: за ознакою живої маси корів-первісток на 6%, II отелення – 8,2%, III отелення і старше – 9,1%, за енергією росту – на 20%.

Висновки. Розведення південної м'ясної породи та її внутрішньопородних селекційних формувань для організації галузі м'ясного скотарства, а також використання генофонду породи для створення високопродуктивних стад гібридної м'ясної худоби довели високу господарську, біологічну та економічну ефективність селекційних досягнень.

Але крім економічного досягається значний екологічний ефект використання селекційного досягнення.

Переваги розведення південної м'ясної породи в степовій зоні України перед імпортованими та вітчизняними породами м'ясної худоби полягають у наступному:

1. Високий рівень адаптації до екологічних умов зони, систем кормовиробництва та хімічного складу кормів польового кормовиробництва і природних пасовищ, внаслідок чого у тварин відсутній період акліматизації та адаптації.

2. Низька матеріало- та енергоємність технології розведення, вирощування та відгодівлі тварин. У зв'язку з високою стійкістю до високих та низьких температур тварини не потребують капітальних приміщень та енергомісткого обладнання. Тварини можуть утримуватися на пасовищах протягом 270-300 днів. Витрати на утримання, розведення тварин та отримання яловичини в 10-15 разів нижчі, ніж в молочному скотарстві.

3. Отримання високих приростів живої маси при максимальному використанні пасовищних, грубих та соковитих кормів та мінімальному використанні концентрованих кормів (18-20% поживності раціону).

4. Стійкість тварин породи до найбільш небезпечних зоонозних захворювань, що наносять збитки тваринництву і являють небезпеку для людей та навколишнього середовища (бруцельоз, лейкоз, кровопаразитарні хвороби та ін.) а молодняку – до захворювань органів дихання та травлення.

5. Розведення тварин південної м'ясної породи забезпечує:

- безпеку обслуговуючого персоналу та інших працівників господарства від зараження небезпечними зоонозами;

- безпеку територій розведення худоби від зараження збудниками небезпечних зоонозів (території ферм, тваринницькі приміщення, пасовища, скотопрогони, місця водопою тощо);

- отримання безпечної продукції (яловичина, шкіри, субпродукти);

- економію коштів і матеріальних заходів, а також попередження збитків від падежу молодняку та бракування з причин захворювання.

Степова зона України – це найбільша екологічна зона держави за площею та чисельністю населення. Тут розміщені найбільші промислові підприємства, які формують економічний потенціал держави. Тому проблема виробництва продуктів харчування, і особливо м'яса, тут надзвичайно актуальна.

Список літератури

1. Зубець М.В. Південна м'ясна порода – визначне селекційне досягнення в теорії і практиці аграрної науки / М.В. Зубець, В.П. Буркат, Ю.Ф. Мельник, Ю.В. Вдовиченко, В.І. Вороненко, Л.О. Омельченко, В.О. Найдьонова // Вісник аграрної науки. – 2009. - №3. – С. 45-51.
2. Козырь В.С. Мясные породы скота в Украине / В.С. Козырь, Н.И. Соловьев // Днепрпетровск. – 1997. – 325 с.

3. Угнівенко А.М., Петренко С.М., Носевич Д.К., Токар Ю.І. Наукові основи розвитку м'ясного скотарства в Україні. – Монографія, Київ, 2016. – 329с.

УДК 637.521

**ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИГОТОВЛЕННЯ М'ЯСНИХ
НАПІВФАБРИКАТІВ**

Пелих В.Г. – д.с.-г.н, професор, науковий керівник

Сахацька Є. - здобувач вищої освіти, амгістр ТВППТ

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

М'ясні напівфабрикати користуються підвищеним попитом серед населення, адже на їх приготування витрачається менше часу і вони доступні для споживача за рахунок низьких цін. Різноманітність видів та смакові якості цих продуктів сприяють широкому використанню серед усіх верств населення. Тому перед м'ясною промисловістю постає задача значного збільшення їхнього виробництва.

Важливо контролювати якість цих продуктів харчування і їх відповідність державним стандартам.

Для натуральних напівфабрикатів характерна вища якість а ніж в інших видах напівфабрикатів, оскільки їх виготовляють переважно з найніжніших частин м'ясної туші. Поживна цінність м'яса підтверджується завдяки видаленню з нього кісток, сухожиль і хрящів. Саме вони мають значний вміст білків і незначну кількість жиру.

Для їх виробництва використовують яловичину і баранину першої і другої категорій, свинину - з першої по четверту категорії, телятину. Не допускається вживання м'яса биків, кнурів, баранів та козлів, а також м'яса, замороженого більше ніж один раз.